

VIENUOLIKTAJAME PENKMETYJE PLAČIAU TAIKYTI LANKSČIUS DARBO REŽIMUS

G. SAMUOLIS

TSKP XXVI ir LKP XVIII suvažiavimai priėmė naują tarybinių žmonių ekonominės ir socialinės gerovės kėlimo programą. Suvažiavimuose buvo pažymėta, kad dešimtajame penkmetyje žengtas naujas didelis žingsnis pirmyn sprendžiant socialinius uždavinius. Per penkerius metus šalies liaudies gyvenimo lygiui kelti iš nacionalinių pajamų buvo skirta 334 mlrd. rb daugiau negu devintajame penkmetyje. Realiosios pajamos vidutiniškai vienam gyventojui padidėjo 18%. Darbininkų ir tarnautojų darbo užmokesčio vidurkis padidėjo beveik 16% ir kolūkiečių pajamos iš visuomeninio ūkio — 26% (2, p. 138).

TSKP XXVI suvažiavimo patvirtintose Pagrindinėse TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptyse 1981—1985 metais ir laikotarpiui iki 1990 metų daug dėmesio skiriama socialinio vystymo ir liaudies gerovės kėlimo programai vienuoliktajame penkmetyje. Per penkmetį šalyje realiosios pajamos vidutiniškai vienam gyventojui padidės 16,5%. Vidutinis mėnesinis darbininkų ir tarnautojų darbo užmokeskis padidės 14,5% ir penkmečio pabaigoje bus ne mažesnis kaip 195 rb per mėnesį, kolūkiečių pajamos iš kolūkių visuomeninio ūkio padidės 20%. Dar didesnę vaidmenį vaidins išmokos ir lengvatos iš visuomeninio vartojimo fondų, kurie per penkmetį išaugs 23% (3, p. 1).

Pagrindinėse TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptyse, be daugelio kitų aktualių uždavinių, keliamas uždavinys „moterims, turinčioms mažamečių vaikų, sudaryti galimybę dirbti ne visą darbo dieną arba ne visą darbo savaitę, pagal slankųjį grafiką, taip pat dirbti namie“ (2, p. 183).

Racionalus darbo jėgos išteklių naudojimas yra glaudžiai susijęs ir su tuo, kad visuomeninėje gamyboje dalyvauja daug moterų. 1980 metais moterys sudarė 52% respublikos darbininkų ir tarnautojų, 43% kolūkiečių. Sveikatos apsaugos, kūno kultūros ir socialinio aprūpinimo įstaigose 83% darbuotojų buvo moterys (1945 m.— 67%), prekybos, visuomeninio maitinimo, materialinio techninio aprūpinimo ir realizavimo įstaigose — 78% (1945 m.— 64%), švietimo ir kultūros įstaigose — 78% (1945 m.— 53%), valstybės ir valdymo aparate — 68% (1945 m.— 30%) (žr. 5).

Tai, be abejo, teigiamas reiškinys. Tačiau moteris, dirbdama visą darbo dieną, kasdien kartu su buitiniiais darbais dirba po 11,5 valandos ir iš esmės neturi poilsio dienų. Latvijos sociologų duomenimis, šios respublikos gyvenvietėse moterys 16% daugiau už vyrus apkrautos darbu (Rygoje — 18%, kituose miestuose — 14%, kaimuose — 15%) (7, p. 227).

Viena iš darbo organizavimo formų, leidžiančių moterims, turinčioms vaikų, racionaliai derinti dalyvavimą visuomeninėje gamyboje su šeimyninėmis funkcijomis, yra *lankusių darbo režimų taikymas*. Pagal juos dirbama ne visą darbo dieną ar ne visą darbo savaitę, pagal slankųjį grafiką. Tai padeda sumažinti bendrą moters darbo laiką.

Neabejotina, kad, plečiant galimybes moterims, turinčioms vaikų, pereiti prie užimtumo ne visą darbo laiką, visuomeninis darbo laiko fondas kai kuriais atvejais gali sumažėti. Tačiau, įtraukus į gamybą tokiomis sąlygomis dalį dabar nedirbančių gyventojų kontingento — moteris, užimtas vaikų auklėjimu ir namų ar asmeninio ūkio tvarkymu, bendras darbo laiko fondas bus papildytas.

Toks klausimo sprendimas turi svarbių teigiamų socialinių pasekmių. Pirmiausia sudaromos palankios sąlygos jaunesniojo amžiaus vaikams auklėti. Tai turės teigiamos įtakos gimimų skaičiui, kuris dabar turi tendenciją mažėti. Respublikoje natūralus gyventojų prieaugis 1000-čiui gyventojų 1977 metų pradžioje buvo sumažėjęs iki žemiausio lygio — 5,7 (4, p. 120). M. Sonino apskaičiavimais, darbingo amžiaus gyventojų prieaugio tempai Tarybų Sąjungoje (1—1,2% per metus) vienuoliktąjį penkmečio pabaigoje — dvyliktojo penkmečio metais sumažės apie 4 kartus (10, p. 115).

Socialistinėje visuomenėje profesinė veikla, visiška moters ir vyro lygybė, dalyvaujant visuomeniniame gyvenime, nereiškia, kad nereikia atsižvelgti į tas moters ypatybes, kurios turi įtakos santuokos ir šeimos santykiams, gimstamumo lygiui, jaunosios kartos auklėjimui. Numatyta vienuoliktajame penkmetyje plėsti paslaugų sferą, gerinti buitinį aptarnavimą, prekybos ir ikimokyklinių įstaigų darbą, sudaryti palankesnes galimybes dirbti ne visą darbo dieną ar ne visą darbo savaitę, dirbti pagal slankųjį darbo grafiką, dirbti namie.

Paskutiniaisiais metais toks gyventojų užimtumas mūsų šalyje didėja. 1974 metais ne visą pamainą dirbo 0,32%, o 1976 metais — 0,41% visų visuomeninėje gamyboje dirbančių asmenų. Įvairiose liaudies ūkio šakose bei sferose šis rodiklis yra nevienodas. Materialinės gamybos sferoje jis yra nedidelis, negamybinėje sferoje — šiek tiek didesnis. Pavyzdžiui, 1976 metais liaudies švietimo įstaigose jis sudarė 1,02%, ryšiuose — 1,9% ir t. t. (8, p. 108). Mūsų respublikoje ne visa darbo diena praktikuojama nedaugelyje pramonės įmonių. Toks darbo režimas labiausiai paplitęs lengvosios pramonės įmonėse (1979 metais tokiu režimu dirbo 666 darbininkai). Vietinės pramonės ministerijos sistemos įmonėse tvirtas tradicijas turi namudinis darbas. 1979 metais namudinininkais dirbo 18% visų ministerijos darbininkų. Šiankštis darbo grafikas mūsų respublikos įmonėse bei organizacijose, galima sakyti, beveik netaikomas.

TSRS valstybinio darbo ir socialinių klausimų komiteto iniciatyva buvo daromi sociologiniai tyrimai dešimtyje sąjunginių respublikų, 142 pramonės, prekybos, transporto ir buitinio aptarnavimo įmonėse. Įmonėse organizuotos anketinės apklausos metu buvo apklaustos šios asmenų kategorijos: moterys, dirbančios visą ir ne visą darbo laiką, užimtos asmeniniu ir pagalbiniu ūkiu, taip pat ekspertai (direktoriai ir kiti administracijos atstovai tų įmonių, kuriose taikoma ar netaikoma atitinkama darbo organizavimo forma). Tyrimas parodė, kad 62% tų moterų, kurios dirba ne visą darbo laiką, pasirinko šį režimą dėl būtinumo prižiūrėti mažamečius vaikus, 14,4% — dėl blogos sveikatos (dažnai tokiu režimu dirba antros ir trečios grupės invalidai ir moterys, turinčios gydytojų pažymą, rekomenduojančią sumažinti darbo krūvį), 9,6% — dėl gausios šeimos ir būtinumo rūpintis namų ūkiu (šioje kategorijoje vyrauja moterys, turinčios keturis ir daugiau vaikų). Palyginti nedidelis apklaustųjų procentas nurodė tokius motyvus (nulemiančius norą dirbti ne visą darbo laiką), kaip šeimos nario liga, asmeninio pagalbino ūkio tvarkymas, mokymasis, pakankamas materialinis aprūpinimas.

Nedirbančių moterų grupėje 68% buvo aktyvaus darbingo amžiaus — nuo 20 iki 40 metų, iš jų 57% buvo priverstos nedalyvauti vi-

suomeninėje gamyboje dėl būtinumo prižiūrėti maitinamus kūdikius ir ikimokyklinio amžiaus vaikus.

Ir vis dėlto per apklausą 40% nedirbančių moterų pareiškė norą dirbti ne viso užimtumo sąlygomis ir 16% — imti darbą į namus. Dalis nedirbančių moterų (44%) pasisakė neketinančios artimiausiais metais įsidarbinti, nors pusė iš jų turėjo vaikų iki 5 metų, o 19% yra motinos, auklėjančios jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikus (nuo 7 iki 9 metų). Kartu dauguma šios grupės moterų pageidautų dirbti ne viso užimtumo sąlygomis: ne visą darbo dieną — 50%, ne visą darbo savaitę — 12% (8, p. 108). Tai ir suprantama: kai vaikas mokykloje, moteris gali 4—5 valandas skirti darbiui visuomeninėje gamyboje.

Kita grupė žmonių, kuriems tinka taikyti lankstų darbo režimą, yra pensininkai. 1980 metais šalies išlaidos socialiniam aprūpinimui ir draudimui sudarė 45,6 mlrd. rb palyginti su 42,3 mlrd. rb 1979 metais. 1980 metais iš valstybės biudžeto ir kitų šaltinių išmokėta 33 mlrd. rb visų rūšių pensijų, arba 2,4 mlrd. rb daugiau negu 1979 metais (9, p. 381). Paskutiniaisiais dešimtojo penkmečio metais pagerėjo kolūkiečių pensijinis aprūpinimas, padidėjo pašalpos invalidams iš vaikystės.

Dabar apie pusę mūsų šalies gyventojų vienam šeimos nariui gauna didesnes kaip 100 rb pajamas per mėnesį.

Nuolat kylant žmonių gyvenimo lygiui ir gerėjant jų sveikatingumui, ilgėja vidutinė gyvenimo trukmė. 1980 metais ji buvo: vyrų — 66 metai ir moterų — 75 metai. Vadinasi, darosi galima pratęsti pensijinio amžiaus žmonių darbinę veiklą.

Mūsų šalyje pensijinis senatvės amžius darbininkams, tarnautojams ir kolūkiečiams nustatytas mažiausias: vyrams — 60 metų, moterims — 55 metai. Daugelis kalnakasybos, chemijos, metalurgijos, miško ruošos pramonės, transporto ir statybos darbuotojų gali išeiti į pensiją dar anksčiau: vyrai, sulaukę 55—50 metų, moterys — 45—50 metų. Penkeriais metais sumažintas amžius senatvės pensijai gauti karo invalidams, asmenims, ilgą laiką dirbusiems Šiaurėje, moterims mechanizatorėms, kai kurioms tekstilės pramonės profesijų darbuotojoms. Papildomos amžiaus ir stažo lengvatos suteiktos taip pat moterims, pagimdžiusioms penkis ir daugiau vaikų.

Daugumoje kapitalistinių šalių pensijoms gauti nustatytas didesnis amžius negu Tarybų Sąjungoje. Pavyzdžiui, Danijoje ir Švedijoje normalią pensiją tiek vyrai, tiek moterys gali gauti nuo 67 metų, JAV, Kanadoje, VFR, Olandijoje, Suomijoje — nuo 65, Didžiojoje Britanijoje ir Belgijoje — vyrai nuo 65, moterys nuo 60 metų. Ten pensijos paprastai yra mažos palyginti su darbo užmokesčiu. Antai Didžiojoje Britanijoje pagrindinė senatvės pensija yra ne didesnė kaip ketvirtadalis darbo užmokesčio (6, p. 10).

Tarybų Sąjungoje pensijos sudaro nuo 50 iki 100% darbininko ir tarnautojo anksčiau gauto vidutinio darbo užmokesčio arba kolūkiečio darbo apmokėjimo. Praėjusį penkmetį buvo padidintos minimalios senatvės pensijos, suteiktos papildomos lengvatos, mokant pensijas kolūkiečiams.

TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos 1979 m. rugsėjo 11 d. nutarimu „Dėl priemonių pensininkų darbiui liaudies ūkyje materialiai skatinti“ pažymėjo didžiulę socialinę veteranų darbo reikšmę, jų teigiamą įtaką jaunųjų darbininkų auklėjimui geriausių darbo tradicijų dvasia ir nurodė, jog dar ne visur imamasi reikiamų priemonių, kad į gamybą būtų įtraukiama daugiau pensininkų ir jiems būtų sudaromos tinkamos darbo sąlygos. Nutarime (jis įsigaliojo nuo 1980 m. sausio 1 d.), be anksčiau nustatytų valstybinių senatvės pensijų mokėjimo lengvatų, numatyta toliau materialiai skatinti pensininkų darbą liaudies ūkyje, padidinant skaičių darbuotojų, turinčių teisę dirbant gauti 50, 75 arba 100% paskirtos senatvės pensijos.

Naujas ir svarbus veiksnys, įgalinantis padidinti senatvės pensiją, net ir maksimalią (120 rb per mėnesį), yra teisė į priedą prie pensijos už kiekvienus darbo metus, sukakus pensijiniam amžiui.

Tokios priemonės skatina pensininkus dirbti. Jau dabar dirba palyginti daug senatvės pensininkų. Lietuvos TSR socialinio aprūpinimo ministerijos duomenimis, 1980 m. sausio 1 d. tik stambesniuose respublikos miestuose buvo 352 775 pensininkai (iš jų dalinių ir II bei III grupės invalidų). Į šį skaičių neįtraukti miesto tipo gyvenviečių ir kolūkių pensininkai. Kyla klausimas, ar galima tokiomis aplinkybėmis pensininkus priskirti „nedarbingų asmenų“ kategorijai? Negalima. Tai pabrėžiama ir Pagrindinėse TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptyse 1981—1985 metams ir laikotarpiui iki 1990 metų. Jose numatoma „didinti pensininkų galimybes dalyvauti visuomeniniame darbe. Tobulinti darbingų pensininkų darbo materialinio skatinimo formas“ (2, p. 184).

B. Uralnio apskaičiavimais, kiekvienas, dirbdamas materialinės gamybos sferoje, vidutiniškai per metus pagamina apie 3700 rb nacionalinių pajamų. Tarkime, kad pensininko darbo efektyvumas yra 10—20% mažesnis už vidutinį. Bet ir tuo atveju jis sukuria per metus 3000—3400 rb nacionalinių pajamų. O ši suma yra beveik du kartus didesnė už vidutinį metinį darbininko bei tarnautojo darbo užmokestį (11, p. 84). Sakykime, pensininkas gaus vidutinį darbo užmokestį ir pensiją (net maksimalią — 120 rb per mėnesį). Taigi ir tuo atveju jo sukurtos nacionalinės pajamos atlygins visas išlaidas ir darbo užmokesčiui, ir pensijai mokėti.

Zinoma, pensininkams patogiausia dirbti lanksčiu darbo režimu: ne visą darbo dieną (ne visą darbo savaitę). Vyriausybė nustatė, kad pensininkai, dirbantys ne visą darbo dieną, naudosis tomis pačiomis lengvatomis, kaip ir darbininkai bei tarnautojai, dirbantys visą darbo dieną (savaitę). Be to, materialinės gamybos ir gyventojų aptarnavimo sferos įmonių bei organizacijų vadovams leista, suderinus su profsąjungos FGVK, suteikti senatvės pensininkams, jų pageidavimu, nemokamą atostogų iki dviejų mėnesių.

Mūsų respublikoje palyginti plačiai praktikuojama namudinio darbo forma. 1980 metais Vietinės pramonės ministerijos sistemoje dirbo daugiau kaip 4,5 tūkst. namudininkų. Daugiausia namudininkų susibūrę „Dovanos“ gamybiniame meno verslų ir suvenyrų susivienijime ir „Zuvedros“ plataus vartojimo gaminių susivienijime. 1980 metų duomenimis, „Dovanos“ susivienijime dirbo per 4 tūkst. namudininkų. Nedidelė dalis iš jų dirbo ne visą darbo dieną. Daugiau kaip 0,5 tūkst. namudininkų dirba Lengvosios pramonės įmonėse, maždaug tiek pat — buitinio gyventojų aptarnavimo sistemoje.

Respublikos Centrinės statistikos valdybos duomenimis, 1981 m. liepos 1 d. ne visą darbo dieną (savaitę) dirbo 12 tūkst. žmonių, iš jų pramonėje — 2,5 tūkst., statybos organizacijose — 360 ir tarybinuose ūkiuose — 760. Pažymėtina, kad šia darbo forma naudojasi 3,5 tūkst. moterų, turinčių vaikų iki 10 metų amžiaus, ir apie tūkstantį aukštųjų mokyklų dieninių skyrių studentų.

Kita lanksčių darbo režimų forma — slankusis darbo grafikas. Ši forma taip pat vadinama „individualiu darbo grafiku“, „kintamu darbo laiku“, „lanksčia darbo drausme“ ir pan. Slankiojo grafiko esmė yra tai, kad kiekvienai konkrečiai atveju nustatoma darbo dienos pradžia ir pabaiga, taip pat pietų pertrauka, bet su sąlyga, kad per savaitę ar mėnesį bendra darbo laiko trukmė bus darbo įstatymais nustatyto dydžio. Pagal tokį grafiką dirbantiems asmenims taikomi kai kurie apribojimai. Antai yra nustatytos valandos, kuriomis visi turi būti savo darbo vietose. Šis darbo grafikas mūsų respublikoje taikomas labai mažai ir tik ITD bei tarnautojams. Estijoje ši lanksti darbo režimo forma plačiai taikoma ne tik ITD, tarnautojams, bet ir darbininkams.

Mūsų nuomone, visos apibūdintos lanksčių darbo režimų formos, atsižvelgiant į konkrečias sąlygas, galėtų būti sėkmingai taikomos tam tikrai grupei moterų ir pensininkams, ypač pirmajame dešimtmetyje po išėjimo į pensiją.

Plačiau taikant ne viso darbo laiko režimus, namudininkystę ir slankųjį darbo grafiką, svarbu organizuoti atitinkamų darbuotojų darbą, jo atlyginimą ir kitas (socialines) aptarnavimo formas taip, kad tokių režimų ir darbo formų plitimas nepablogintų įmonių ekonominių rodiklių, o padėtų racionaliau naudoti įrengimus ir gamybinius pajėgumus, didinti gamybos efektyvumą.

Priemonių, padedančių plėsti ne viso darbo laiko režimų ir namudininkystės taikymo sferą, imtasi dar 1969 ir 1973 metais. Į šias darbo formas dar kartą atkreiptas dėmesys Pagrindinėse TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptyse 1981—1985 metams ir laikotarpiui iki 1990 metų. Šio darbo apmokėjimo, darbo stažo apskaičiavimo, pensijų ir stipendijų mokėjimo, taip pat kitų socialinio aprūpinimo formų (nedarbingumo lapelių apmokėjimo, eilinių atostogų, dekretinių atostogų ir kt.) taikymo klausimais sprendžiami dirbantiesiems palankiomis sąlygomis. Ir vis dėlto šios užimtumo formos lyginamasis svoris tebėra nedidelis, ji taikoma palyginti nedaugelyje šakų bei įmonių ir plinta lėtai. O juk asmenų, suinteresuotų dirbti lanksčiu darbo laiko režimu, yra nemaža. Vadinasi, šaltinių šios darbuotojų kategorijos kontingentui papildyti yra.

Matyt, praverstų respublikinėje spaudoje organizuoti pasikeitimą patirtimi ir nuomonėmis apie lanksčių darbo formų taikymą. Tai paskatintų susivienijimų ir įmonių vadovus plačiau taikyti šias darbo formas.

Gerai organizuotas lanksčių darbo formų taikymas duoda ekonominę naudą — padeda didinti darbo našumą. Mat su darbo periodo (dienos, savaitės, metų) trukme yra susijusi per valandą atliekamo darbo kokybė ir kiekybė. Tiesioginė darbo laiko trukmės sutrumpinimo pasekmė yra valandinio išdirbio padidėjimas. Sutrumpinus darbo laiką, sumažėja nuovargis, padidėja darbo intensyvumas, pagerėja produkcijos kokybė, sumažėja broko procentas. K. Marksas yra pažymėjęs, jog „pirmoji darbo dienos sutrumpinimo pasekmė remiasi tuo savaiame suprantamu dėsniu, kad darbo jėgos sugebėjimas dirbti yra atvirkščiai proporcingas jos veikimo laikui“ (1, p. 366).

Daugelis užsienio ekonomistų yra darę specialius tyrimus, norėdami išsiaiškinti, kiek valandinio išdirbio padidėjimas kompensuoja darbo laiko sutrumpinimą. Buvo pateikta daugybė įvairiausių kiekybinių kompensacijos laipsnio charakteristikų. Tačiau visi tyrinėtojai daro išvadą, kad darbo laiko trukmės sumažėjimas yra susijęs su valandinio išdirbio didėjimu. Tai patvirtina ir duomenys apie darbininkų išdirbio normų vykdymą Talino siuvimo gamybiniame susivienijime „Baltika“. Palyginę procentais, kiek išdirbio normas įvykdo tos darbininkės, kurios dirba 4 valandas, ir tos, kurios dirba 6 ar 8 valandas, įsitikiname, kad pirmosios jas įvykdo iki 20 punktų daugiau (8, p. 109).

Darbingumo per darbo dieną tyrinėjimai rodo, kad nuovargis kaupiasi per visą pamainą, tačiau ypač greitai antroje jos pusėje. Dėl to vidutinis valandinis darbo našumas per antrąją pamainos dalį gerokai sumažėja. Dėl didėjančio nuovargio gerokai pailgėja vidutinė darbo operacijos trukmė tų, kurios dirba visą darbo dieną, palyginti su dirbančiomis ne visą darbo dieną arba pagal slankųjį darbo grafiką (darant didesnes pertraukas).

Piatesnis lanksčių darbo laiko režimų taikymas gali būti vienas iš būdų, padedančių gerinti bendras ekonomines socialines ir gamybines darbo sąlygas atitinkamoms gyventojų kategorijoms, pirmiausia moterims, turinčioms vaikų, ir pensininkams.

LITERATURA

1. *Marksas K.* Kapitalas. T. I.— V., 1957.
2. TSKP XXVI suvažiavimo medžiaga.— V.: Mintis, 1981.
3. Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos įstatymas dėl TSRS 1981—1985 metų valstybinio ekonominio ir socialinio vystymo plano.— Tiesa, 1981, lapkričio 20.
4. *Bušma L.* Miesto socialinio-ekonominio planavimo klausimu.— Кн.: Socialinė raida: problemos ir planavimas.— V., 1978 (LTSR MA Filos., sociol. ir teisės ins-to leid.).
5. *Karalienė M.* Visuomenė, moteris, šeima. Statistikos veidrodys.— Tiesa, 1981, kovo 8.
6. *Samuolis G.* Namudininkų darbas respublikos liaudies ūkyje.— V.: LIMTI, 1978.
7. *Артемов В. А.* Рецензия на книгу «Баланс времени населения Латвийской ССР».— Социологические исследования, 1978, № 2.
8. *Голубева И., Кулешова Л.* Использование режимов неполного рабочего времени и оптимизация участия женщин в производстве.— Социалистический труд, 1978, № 4.
9. Народное хозяйство СССР в 1980 г.: Стат. ежегодник / ЦСУ СССР.— М.: Финансы и статистика, 1981.
10. Социальное накопление. Вопросы теории и планирования.— М.: Наука, 1973.
11. Трудовые ресурсы: формирование и использование / Под ред. Е. В. Касимовского.— М.: Экономика, 1975.

ШИРЕ ИСПОЛЬЗОВАТЬ ГИБКИЕ РЕЖИМЫ ТРУДА В ОДИННАДЦАТОЙ ПЯТИЛЕТКЕ

Г. САМУОЛИС

Резюме

В статье на основании решений XXVI съезда КПСС и XVIII съезда Компартии Литвы рассматриваются вопросы трудовых ресурсов, в частности, использование труда женщин, имеющих маленьких детей, и пенсионеров в общественном производстве.

Основываясь на небогатом опыте применения гибких режимов труда (неполный рабочий день, неполная рабочая неделя, надомный труд, скользящие графики работы) в стране и республике и высказываниях ученых о целесообразности использования упомянутых категорий жителей в общественном производстве, предлагается шире осветить эту тему в печати республики. В настоящее время несмотря на то, что созданы юридические условия для применения гибких режимов труда в народном хозяйстве республики, вопросы более широкого использования гибких форм труда разрабатываются и освещаются еще недостаточно.